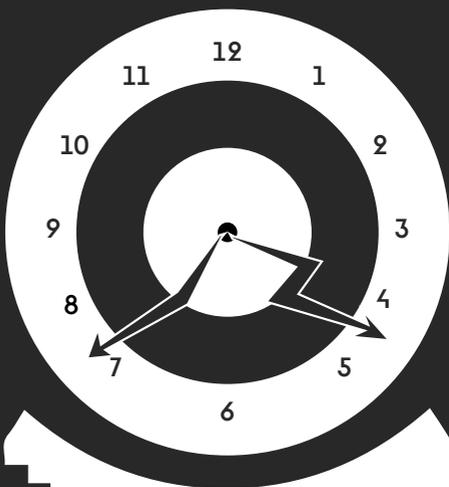

σοφολόπιζ

Όταν σου κάνουν δώρο ένα ρολόι, δεν σου δίνουν μόνο το ρολόι, δεν σου κάνουν δώρο μόνο αυτό το μικροσκοπικό πραγματάκι που θα δέσεις στον καρπό σου και θα περιφέρεις μαζί σου. Σου κάνουν δώρο (δεν το ξέρουν, το τρομερό είναι πως δεν το ξέρουν) ένα καινούριο, εύθραστο και αβέβαιο κομμάτι του ίδιου σου του εαυτού, κάτι που δεν είναι δικό σου, δεν είναι το σώμα σου, αλλά θα βρίσκεται πάνω στο σώμα σου συνεχώς, δεμένο με το λουράκι του, σαν ένας απελπισμένος μικρός βραχίονας που κρέμεται από τον καρπό σου. Σου κάνουν δώρο την ανάγκη να το κουρδίζεις όλη τη μέρα, να το κολλάς στο αυτί σου για να σιγουρευτείς ότι θ' ακούσεις το καθησυχαστικό τικ-τακ, τικ-τακ του λεπτοδείκτη. Σου κάνουν δώρο τον φόβο μήπως το χάσεις, μήπως στο κλέψουν, μήπως πέσει και σπάσει. Σου κάνουν δώρο το άγχος μήπως αργήσεις στο ραντεβού ή μήπως φτάσεις πολύ νωρίς.

Δεν σου κάνουν δώρο ένα ρολόι, εσύ είσαι το δώρο, εσένα κάνουν δώρο στα γενέθλια του χρόνου.

Οι γραμμές αυτές γράφονται λίγες μέρες πριν τις εκλογές της 21ης Μαΐου, δηλαδή μέσα σ' ένα κλίμα σπληνικών debates, «ανατρεπτικών» γκάλοπ και προγνωστικών που πασχίζουν να μας δημιουργήσουν μία επίφαση αγωνίας για την «επόμενη μέρα», ενώ το μόνο που αυτή υπόσχεται στην πραγματικότητα είναι η αδιατάρακτη ροή της κανονικότητας. Την ίδια στιγμή, αυτές οι γραμμές γράφονται δύο μήνες και κάτι ψιλά από το κρατικό-καπιταλιστικό έγκλημα στα Τέμπη και ό,τι το ακολούθησε: δηλαδή από τη δόμηση μίας καθημερινότητας συνεχών κινητοποιήσεων και διαδηλώσεων πρωί-βράδυ, απεργιακών πορειών που σ' επίπεδο μαζικότητας θύμισαν την περίοδο '10-'12, και συζητήσεων όλο ένταση που δεν άφηναν αυτόν τον πόνο της απώλειας να μετατραπεί σε «εθνικό πένθος». Κι αν κανείς απορεί γιατί, γράφοντας αυτές τις γραμμές, αναφερόμαστε στα δύο αυτά χρονικά σημεία, ας θυμίσουμε το εξής: η ψήφος, πέρα απ' όλα τ' άλλα, σημαίνει και μια επιθυμία για σταθερότητα, για ανάπαυλα, για ένα γνωστό εκ των προτέρων πρόγραμμα στην καθημερινή ζωή και για τη λιγότερο οδυνηρή επιλογή μιας αντιπροσωπευτικής αρχής. Αποτελεί μία εναντίωση στη φασαρία των συζητήσεων, στην πίεση για ενεργό συμμετοχή, στο άγχος του καθήκοντος, στην κούραση και την απογοήτευση που αναδύεται όταν ο θόρυβος του δρόμου καταλαγιάζει. Είναι το προσωπικό και συλλογικό τίμημα που πληρώνουμε για να παρακάμψουμε το αίτημα υπέρ της διαρκούς αυτενέργειας. Αυτά για όσες ακόμα αναρωπιούνται αν η συμμετοχή μας στα εκλογικά πανηγύρια έρχεται καθόλου σε αντίφαση με ό,τι συλλογικά λέγαμε και πράτταμε εκείνες τις μέρες.

Υ.Γ. Το τεύχος αυτό αφιερώνεται στον Χρήστο (Ψηλός) που έφυγε άδικα απ' τη ζωή πριν λίγους μήνες. Ο Χρήστος ήταν ο «καταληψίας μαθητής» που στο τεύχος 4 του Σορολόπι το φθινόπωρο του 2018, μας είχε δώσει μία πολύτιμη συνέντευξη για τη βαθύτερη κατανόηση των εθνικιστικών μαθητικών καταλήψεων που είχαν εμφανιστεί τότε. Εκτός αυτού, πολλοί από εμάς θα τον θυμόμαστε σαν μία χαρακτηριστική φιγούρα του εργοστασίου, γεμάτη ζωηρότητα, όρεξη κι αυθάδεια -απ' αυτές που διώχνουν τη μιζέρια από κοντά σου μ' έναν δικό τους τρόπο.

Υ.Γ2 Το Σορολόπι εκδίδεται σε άτακτα χρονικά διαστήματα από κόσμο της συνέλευσης της κατάληψης Φάμπρικα Υφανέτ και διακινείται με ελεύθερη συνεισφορά. Οι απόψεις του δεν ταυτίζονται απαραίτητα με το σύνολο της συνέλευσης. Για επικοινωνία: sorolopmag@riseup.net

και φέτος την κάλπη την έχουμε χεσμένη

Τι είναι αυτό που κάνει έναν άνεργο, κάποια που πληρώνεται πενταροδεκάρες ή κάποιον που χρωστάει πέντε νοίκια στη σειρά να καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι η κατάστασή τους θα βελτιωθεί αν αλλάξει η κυβέρνηση; Τι είναι αυτό που ωθεί κάμποσο κόσμο που πριν λίγο καιρό διαδήλωνε για το έγκλημα στα Τέμπη να πιστεύει ότι με μία πιο «προοδευτική» κυβέρνηση τέτοια «ατυχήματα» θα εκλείψουν λόγω, για παράδειγμα, της κρατικοποίησης-εθνικοποίησης τέτοιων υποδομών; Γιατί ένα κομμάτι των ανθρώπων που πριν κάποιους μήνες βγήκαν στο δρόμο διαμαρτυρούμενοι για άλλη μία δολοφονία

Ρομά από μπάτσους πιστεύει πως αν φύγει η «τρισκατάρατη δεξιά» θ' αποδοθεί μία άλλου τύπου «δικαιοσύνη» για τους πληθυσμούς που βρίσκονται στο περιθώριο;

Όλα τα παραπάνω ερωτήματα θα μπορούσαν να συμπυκνωθούν στο εξής ένα: ποια είναι η σχέση ανάμεσα στα καθημερινά, απτά προβλήματα που προκύπτουν στις ζωές κάποιων, και στις «λύσεις» που εννοούν ή φαντάζονται γι' αυτά; Και πως έχει διαμορφωθεί αυτή η σχέση;

Γενικά μιλώντας, αυτοί που θα ζητήσουν την ψήφο μας σε λίγες μέρες

(σ.σ. το κείμενο γράφεται πριν τις εκλογές της 21^{ης} Μάη) έχουν μία απλή και βολική απάντηση για τα παραπάνω ερωτήματα: είναι απ' τη μία μεριά το «κοινωνικό», κι απ' την άλλη το «πολιτικό». Υπάρχουν, βεβαίως, τα «κοινωνικά προβλήματα» (ανθρώπινες ζωές που σακατεύονται στα δίκτυα συγκοινωνίας, φαινόμενα ενδοοικογενειακής βίας που όλο και συχνότερα έρχονται στο φως της δημοσιότητας, υπέργογα νοίκια κλπ.), αλλά για ν' αποκτήσουν αυτά μία «ολοκληρωμένη υπόσταση», θα πρέπει να επικάσει πάνω τους το «πολιτικό», να μεταφερθούν, δηλαδή, στο μακρινό μα αποτελεσματικό πεδίο της «επίσημης εξουσίας» και των κάθε είδους μεσολαβήσεων (κόμματα, θεσμικά συνδικάτα, media κλπ.). Υπάρχει, με άλλα λόγια, το πεδίο της *καθημερινής, απτής εμπειρίας*, κι από την άλλη ένα πεδίο *ερμηνείας* αυτών των καθημερινών, απτών εμπειριών• ένα πεδίο που δεν αποτελείται από τον ιδιοκτήτη που σε πιέζει για το νοίκι ή το αφεντικό που σου κρατάει τα δεδουλευμένα, αλλά από πολιτικές περσόνες, «ευεργέτες», τπλε-μαινάνους κλπ. Αυτός ο διαχωρισμός είναι που μετατρέπει την κοινωνική κριτική και θέληση για αλλαγή σε μία νέα *ειδίκευση*, σε μια δραστηριότητα αποκομμένη από τα άμεσα κοινωνικά συμφέροντα. Αυτή η ειδική διάσταση, αδυνατώντας να αγνοήσει τις κοινωνικές και οικονομικές ιεραρχίες κι αντιθέσεις, τις μεταφέρει σ' ένα επίπεδο όπου το μόνο που μπορεί ν' αλλάξει είναι οι επιπτώσεις αυτών -ποτέ οι ρίζες τους. Έτσι, η «πολιτική» γίνεται αντι-

ληπτή ως ένας ειδικός χωροχρόνος, διακριτός απ' το υπόλοιπο της κοινωνικής ζωής και κατάλληλος για να συναντιώμαστε εκεί αποκλειστικά ως πολίτες-ψηφοφόροι, ίσοι μεταξύ ίσων σ' ένα «ουδέτερο» επίπεδο.

Τι γίνεται, όμως, αν αυτή η διάκριση μεταξύ «κοινωνικού» και «πολιτικού» πάψει να νοηματοδοτείται κατ' αυτόν τον τρόπο; Έχει περάσει σχεδόν μισός αιώνας από την άθτηση των λεγόμενων «κοινωνικών κινήματων» (ή αλλιώς «παγκόσμιο '68» -βλέπε το γυναικείο κίνημα, το οικολογικό, το κίνημα των μαύρων κ.ά.), κι αν έχει κάποιο νόημα που ξαναγυρνάμε σ' αυτά τα κινήματα, είναι για να θυμίσουμε πως μία από τις σημαντικότερες τομές που κατάφεραν και μας κληροδότησαν, ήταν η αποστασιοποίησή τους απ' το «κεντρικό ζήτημα» κάθε συνεπούς κόμματος ή πολιτικής οργάνωσης -δηλαδή την κατάληψη της εξουσίας. Τα κινήματα αυτά ήταν ουσιαστικά και οργανωτικά *αντι-ηγεμονικά*, δηλαδή δεν αποδέχονταν την υποτίμηση των αντιθέσεων που παρήγαγε η καπιταλιστική ανάπτυξη στο όνομα ενός «κεντρικού στόχου», αλλά αντίχρευαν, ανέλυαν και (συχνά μέσα απ' τη δράση τους) έκαναν εντονότερες αυτές τις υπόγειες πολώσεις. Κατ' αυτόν τον τρόπο ο ορισμός του «πολιτικού» ως κάτι που σχετίζεται αποκλειστικά και μόνο με τα κόμματα, τις εκλογές κλπ., στραπασαρίστηκε μια για πάντα. Αυτό που πρότερα θεωρούνταν «προσωπικό», «ελλειμματικό», «δευτερεύον», αναδύθηκε με καινούρια αυτοπεποίθηση και

διεκδίκησε την πολιτική του αυταξία -απλά όχι με την έννοια της κομματικής ένταξης ή εκπροσώπησης.

Όταν, λοιπόν, ερχόμαστε αντιμέτωπες με φίλους και γνωστούς που σχεδόν εκβιαστικά μας καλούν να «τη ρίξουμε την ψήφο, έστω μία φορά, βρε αδελφέ, τώρα που ζόρισαν τα πράγματα, μπας και πάρουμε μία ανάσα με μία αριστερή κυβέρνηση», δεν απογοητευόμαστε με την πάρτη τους γιατί προδίδουν κάποιες υποτιθέμενες «ηθικές αρχές» ή σκέφτονται και λειτουργούν με τακτικίστικο τρόπο. Η απογοήτευσή μας πηγάζει από το γεγονός της συρρικνωμένης αντίληψης που έχουν για τον κοινωνικό ανταγωνισμό. Απογοητευόμαστε απ' το ότι με τον τρόπο τους αποικιοποιούν το εξαιρετικά διευρυμένο πεδίο του πολιτικού και το περιορίζουν στο υποσύνολο των τεχνικών της εξουσίας, των κυβερνητικών προγραμμάτων κλπ. Μας ζητάνε, ουσιαστικά, να *παραιτηθούμε από την αυτονομία των κοινωνικών συμφερόντων*.

Όταν, μάλιστα, μας υποδεικνύουν τον (έωλο κι αυθαίρετο, καταρχήν) ισχυρισμό της «αμεσότητας» κι «αποτελεσματικότητας» των λύσεων στο επίπεδο της «κεντρικής εξουσίας», αναγκαζόμαστε ν' ανασύρουμε την απλή, πρακτική αλλά και ιστορική γνώση ότι ακόμα κι όταν η «λύση» είναι η «αλλαγή κυβέρνησης», αυτές συνήθως «πέφτουν» επειδή οι δυνάμεις και οι δυνατότητες ενός της κοινωνικής βάσης έχουν βγει

για καιρό έξω απ' τον καθεστωτικό έλεγχο. Οποτεδήποτε στην ιστορία η κοινωνική πόλωση έφτασε σ' ένα τέτοιο σημείο (δηλαδή σ' ένα σημείο που οι προλετάριοι να θέτουν ένα ζήτημα εξουσίας), είχε προηγηθεί μια μακρά, πολύχρονη και σχεδόν-πολεμική κατάσταση «διπλής εξουσίας». Όπου η «δεύτερη (αντι) εξουσία» αφορούσε σε μεγάλο βαθμό την καθημερινότητα των μικρών κι ασήμαντων ζητημάτων που αναφέραμε στην αρχή του κειμένου. Μ' άλλα λόγια, ακόμα και η έφοδος στα χειμερινά ανάκτορα χρειάστηκε τη μακροχρόνια ύπαρξη κάποιων σοβιέτ δοκιμασμένων στην πράξη...

Αλλά ερχόμενοι και σε πιο σύγχρονα και κοντινά σκεπτικά, μήπως το αντιπυρηνικό κίνημα της κεντρικής και βόρειας Ευρώπης δεν κατάφερε (ως ένα βαθμό και για ένα εύλογο χρονικό διάστημα, εν πάση περιπτώσει) να μετασχηματίσει την κρατική και καπιταλιστική δράση σε σχέση με τα πυρηνικά εργοστάσια; Σαφώς και η δυναμική του εν τέλει αφομοιώθηκε και διαμεσολαβήθηκε από τα διάφορα «πράσινα» κόμματα, αλλά αυτό δεν θα έπρεπε ν' ακυρώσει στην αντίληψή μας πως *πριν* αυτήν την αφομοίωση, χρειάστηκε πολύ καταστολή και πολύ δυσφήμιση απ' τη μεριά του κράτους για να τιθασευτεί η αδιαλλαξία που εξέφραζε αυτό το κίνημα σ' επίπεδο οργανωτικών μορφών και δράσεων για μία κρίσιμη περίοδο χρόνων (ούτε ημερών, ούτε μηνών).

Μήπως δεν συνέβη το ίδιο με τη δυναμική του ντόπιου φεμινιστικού

κινήματος και κατακτήσεις όπως η αποποινικοποίηση της έκτρωσης το 1986; Μπορεί η σοσιαλδημοκρατία του τότε να πανηγύριζε πως χάρη στις δικές της μεταρρυθμίσεις κατοχυρώνονταν μια σειρά από νόμοι που θ' αναβάθμιζαν τη θέση των γυναικών στην ελληνική πραγματικότητα, αλλά αν θέλουμε να ερμηνεύουμε τον καπιταλισμό (αλλά και κάθε κυρίαρχη θέσμιση) όχι σαν τον παραγωγό των γεγονότων και του μέλλοντος, αλλά σαν ένα σύστημα που προσπαθεί με νύχια και με δόντια να διατηρήσει την κυριαρχία του προσαρμόζοντας το φιδίσιο τομάρι του πάνω στη δική μας δυναμική, τότε δεν μπορούμε παρά να «χρεώσουμε» τέτοιες κατακτήσεις και στις φεμινιστικές αρνήσεις που είχαν διατυπωθεί τα προηγούμενα χρόνια, στην τομή που έκαναν οι φεμινιστικές συλλογικότητες τόσο σ' επίπεδο περιεχομένων, όσο και με την επιλογή τους να δράσουν με αντιεραρχικά χαρακτηριστικά, έξω από τα κόμματα και με αυτόνομο πολιτικό λόγο και δράση. Αν κατάφερε αυτό το κίνημα μακροχρόνια να μετασχηματίσει όχι μόνο τους νόμους του ελληνικού κράτους, αλλά και τα κοινωνικά (αρσενικά) ήθη, αυτό οφειλόταν ακριβώς στην *αδιαλλαξία* του. Όταν την έχασε, έχασε και τη δυναμική του μετασχηματισμού (των κοινωνικών σχέσεων).

Αν κάτι καταλαβαίνουμε, λοιπόν, απ' όλες αυτές τις παλιές (;) ιστορίες, είναι ότι *οτιδήποτε είχε αξία ήταν σε πλήρες διαζύγιο με τις όποιες εξουσίες*. Όσοι θέλουν να μας «φέρουν

προ των ευθυνών μας» για να ρίξουμε την κυβέρνηση, ας γνωρίζουν ότι η προσπάθειά τους επιχειρεί να εξαφανίσει τη σημασία όλων των άμεσων μορφών αντιπαράθεσης και οργάνωσης («άμεσων», σε σχέση με τις εμπειρίες της υποτίμησης, όχι σε σχέση με την αποτελεσματικότητα). Υποτίθεται ότι ο τρόπος με τον οποίο διεκδικήσαμε τον δρόμο τους τελευταίους μήνες όταν διαδηλώναμε ενάντια σε κρατικές δολοφονίες, όταν δείκναμε την αλληλεγγύη μας σε καταλήψεις σχολών και θεάτρων, ή όταν όλες μαζί διεκδικούσαμε λίγη ζωή απέναντι στον θάνατο, ήταν ένας τρόπος αδιάλλακτος, αδέσποτος, αποφασισμένος και υπομονετικός. Σαφώς κι αυτός ο τρόπος μπορεί ν' ανέδειξε περισσότερο όρια παρά προοπτικές, αλλά τουλάχιστον δεν έβλεπε τέτοιες κινηματικές διαδικασίες σαν αποθήκες ψήφων. Εσείς, όμως, που είτε χτίζετε αυτές τις αποθήκες, είτε δεν έχετε πρόβλημα να τις γεμίζετε, σε ποιες προοπτικές ελπίζετε;

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:
Cogaorti (2018), Best of Συλλογικό (2021), Το βάρος των νεκρών Παιδιών Περιοδικό Ανάρες Περιοδικό Sarajevo

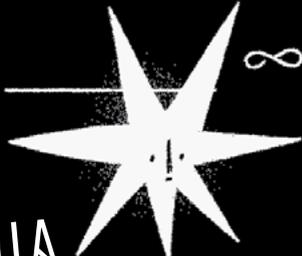
ΕΚΛΟΓΕΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΔΗΛΩΣΕΙΣ ΑΜΕΣΕΣ ΛΥΣΕΙΣ REALPOLITIK

Όσοι θέλουν να βλέπουν αυτόν τον κόσμο σαν μια ξεχαρβαλωμένη μηχανή που κρήζει επισκευής, και τους εαυτούς τους σαν μηχανικούς, ας διατυπώσουν τις προτάσεις τους για ακόμα περισσότερα ιδρύματα, ανανεωμένα ασφαλιστικά ταμεία, πιο λειτουργικά δικαστήρια κι εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις.

Είναι απείρως πιο δύσκολο να επιχειρηματολογήσεις για μια ιδεωδή κοινωνία που δεν θέλει ν' αφήσει ούτε μια πέτρα στη θέση της. Αυτό που κάνει επικίνδυνα τα σχέδιά μας είναι ο σαρωτικός χαρακτήρας τους, η επιθυμία του να χτίσουμε έναν κόσμο που να είναι όχι μόνο λίγο καλύτερος και πιο ορθολογικός από τον τωρινό, αλλά που να είναι απαλλαγμένος απ' όλη του την ασχήμια.

Δεν είμαστε εδώ για να προτείνουμε λύσεις,

αλλά για να γίνουμε το πρόβλημα

ΜΙΑ ΜΟΥΣΙΚΗ ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑ

Το παρακάτω μικρό διήγημα δεν γράφτηκε από εμάς, αλλά από τον Τέλη Πολυχρονιάδη. Μας είχε σταλεί ηλεκτρονικά το φθινόπωρο του 2022, και το δημοσιεύουμε σ' αυτό το τεύχος μιας κι έχουμε δηλώσει στο παρελθόν ότι θέλουμε το Σορολόγι να είναι ένα ανοιχτό κι αμφίδρομο μέσο επικοινωνίας κι έκφρασης, φιλόξενο γι' απόψεις και δημιουργικές ιδέες που θέλουν να διοχετευτούν μέσα από αυτό. Μια απαραίτητη διευκρίνιση: το κείμενο, προφανώς, γράφτηκε πριν εμφανιστεί το κίνημα του «καλλιτεχνικού» κόσμου ενάντια στο ΠΔ 85/2022, όπως και πριν το κρατικό-καπιταλιστικό έγκλημα στα Τέμπη.

Όλα άρχισαν στο σταθμό της Αφηρημάδας μου. Η μάλλον στο σταθμό της Ανακάλυψης. Ήμουν ένας πτυχιούχος που δούλευε γραφιάς στο δημοτικό σχολείο μιας πόλης που ονομάστηκε Εκκίνηση, έγραφα λίγη μουσική, είχα λίγους καλούς φίλους, η φιλενάδα μου ήταν μακριά, πήγαινα να τη βρω στην πόλη που ονομάστηκε Αφηρημάδα. Στη βαλίτσα μου ανάμεσα στα ρούχα ήταν μια κασέτα με τα τελευταία τραγούδια μου.

Κάποιοι στην Αφηρημάδα είχε ενδιαφερθεί για τη μουσική μου, έπειτα ήταν και η φιλενάδα μου που με περίμενε, ακόμη ένα Σαββατοκύριακο ανάπαυλας μακριά απ' τους μαθητές και τη χαρτούρα. Στο τρένο σκεφτόμουν συνέχεια τη βαλίτσα με τα τραγούδια, παλιός αφηρημένος, σκεφτόμουν πρόσεχε, γιατί αν την ξεχάσεις, θα πάει μέχρι την πόλη που θα ονομαστεί Ανακάλυψη και άντε βρέστην μετά...

Χίλια δυο πράγματα στριφογύρισαν, στριφογύριζαν από καιρό στο μυαλό μου, προβλήματα, προοπτικές, αλλαγές, το βιβλίο που έγραφα, το σπίτι που ήθελα να πιάσω, η πόλη που μ' έπνιγε... Κατέβηκα στο σταθμό του Ε.Σ.ΧΩ.Σ. και περπάτησα αμέριμνος προς το κέντρο της Αφηρημάδας μου, το τρένο ξεκίνησε αργά και τράβηξε προς την αντίθετη κατεύθυνση... Παρέα με τη βαλίτσα μου.

Στο σταθμό της Ανακάλυψης η βαλίτσα μου κατέβηκε, περπάτησε και κατέληξε σε κάποιο γραφείο, πέρασαν ώρες, κανείς δεν φάνηκε να τη ζητήσει, κανείς δεν τηλεφώνησε, είπαν να την ανοίξουν... Έψαξαν ανάμεσα στα πράγματα για κάποιο όνομα, κάποια διεύθυνση, βρήκαν την κασέτα και από περιέργεια την βάλανε να παίξει στο μαγνητόφωνο της υπηρεσίας. Η Θεά των συμπτώσεων το είχε συνδέσει με τα megafwona του σταθμού.

Την ίδια ώρα οι αίθουσες αναμονής ήταν γεμάτες από ταξιδιώτες, εργάτες, τουρίστες, φοιτητές και μανάδες, επιβάτες που περίμεναν τα τρένα για τις προκαθορισμένες διαδρομές τους. Έπαιξε το πρώτο τραγούδι, ανατριχίασαν, έπαιξε το δεύτερο, κάποια συγκίνηση αναστάτωσε τις σάλες σαν θρόισμα ανέμου στο δάσος, κάποια μακρινή βουή, οι καρδιές χτύπησαν πιο γρήγορα, πιο δυνατά, τα στόματα άνοιξαν και έβγαλαν κραυγές, τα χέρια, τα πόδια άρχισαν να χορεύουν, να χτυπάνε παλαμάκια, ν' ανεβαίνουν στα τραπέζια, τις καρέκλες, στα σταματημένα βαγόνια, στους στύλους του φωτισμού, στις πόρτες, παντού... Τα πάντα παρέλυσαν κάτω απ' τη ξέφρενη εκτόνωση του πλήθους και το μπαρ έκλεισε γιατί πούλησε τα πάντα μέχρι τις σουρωτές και τα χάπια για τη ναυτία, τα κουλούρια και τις χαλασμένες πάστες, τις αναμνηστικές κάρτες και τους οδηγούς δρομολογίων... Οι ερωτικές μπαλάντες ξετρέλαναν για αρκετές ώρες πλήθη ανδρών, γυναικών, περαστικών, κουλουρτζήδων, ταξιτζήδων, περιθωριακών και ανύποπτων, αδειούχων, τουριστών, στρατιωτών, η κασέτα έπαιξε και ξανάπαιξε με auto-reverse (μάταια δοκίμασαν να

την απομονώσουν), ώσπου ήρθε ένα τρένο γεμάτο πυροσβέστες και αστυνομικούς που διέλυσαν τη συναυλία, έκλεισαν το σταθμό και ξανάκουσαν την κασέτα με άδεια απ' την Εταιρεία Σιδηροδρόμων...

Την επόμενη μέρα δόθηκε στα χέρια ειδικών και τεχνικών, περάστηκε σε μπουμπίνες, φιλτραρίστηκε από βόμβους, χριτς-χρατς και σχόλια ερμηνευτών, πλύθηκε, ξυρίστηκε, της βάλανε κουστούμι και γραβάτα και κυκλοφόρησε σε διακόσιες πενήντα χιλιάδες αντίτυπα, δίσκους και κασέτες, με γενικό τίτλο "Trains in love" ... Να και μερικοί τίτλοι από τα τραγούδια: my heart is like a train, locomotive sex, love me in the next station, I'm waiting for you under the train κι άλλα συναφή. Τα τραγούδια μεταδόθηκαν από το ραδιόφωνο σε ειδικές εκπομπές, προβλήθηκαν από την τηλεόραση μαζί με βίντεο αρχείου της Εταιρείας, παίχτηκαν κι ακούστηκαν με όλα τα δυνατά μέσα και φυσικά τίμησαν με την παρουσία τους σιδηροδρομικούς σταθμούς της Χώρας ... Μέσα στο γενικό ντελίριο που ακολούθησε οι σταθμοί μπλοκαρίστηκαν, τα τρένα έμειναν κάτω από γέφυρες, μέσα σε τούνελ, σε πεδιάδες και κάμπους, οι ελεγκτές κυκλοφορίας έκλεισαν τα κομπιούτερ και σιγοσφύριζαν με τα πόδια πάνω στις κονσόλες μελωδίες απ' το άλμπουμ και δεν έφτανε μόνο αυτό, η παραφροσύνη πέρασε στα σπίτια, στα γραφεία και τα εργοστάσια, στα δωμάτια των παιδιών και τις μπανιέρες, στα ορυχεία και στις αίθουσες των κυβερνητικών εκπροσώπων.

Οι κόπιες των συλλογής (μου!) εξαπλήθηκαν την ίδια μέρα και χρει-

άστηκε να γίνουν άλλες έξι επανεκδόσεις του δίσκου σε βίντεο, κασέτες, compact disc, διασκευές για instrumental, μουσικές δωμάτιου, ναουρίσματα, εμβατήρια και εγερτήρια, σειρήνες και συναγερμούς, disco και heavy metal, δίσκους και πιατάκια τσαγιού, εράνους και βασιλόπιτες, μπλουζάκια και γιγαντοαφίσες, τρέλες και τρελούς... Η κυβέρνηση, παρόλο που τα κέρδη από τον δίσκο ήταν τεράστια και πρωτοφανή αναγκάστηκε, για ν' αποφύγει ένα γενικότερο χάος στη Χώρα, να απαγορεύσει την κυκλοφορία και την αναπαραγωγή του σε δημόσιους χώρους...

Μόνο για μια βδομάδα, όσο να ηρεμήσουν τα πνεύματα, είπαν οι κυβερνητικοί στους κατσουφιασμένους συνεταίρους της Ε.Σ.ΧΩΣ (Εταιρεία Σιδηροδρόμων Χώρας Συνόρων)...

Φαντάζεστε την παράνομη κυκλοφορία του άλμπουμ που ακολούθησε, τα παράνομα κοντσέρτα μέσα σε κατακόμβες, γκαράζ, υπόγειους σταθμούς του ηλεκτρικού, στην εξοχή κάτω απ' τα αστέρια ... τους εγκαταλειμμένα σπίτια και πόλεις ... τους διωγμούς των Τρενο-Υστερικών, την απαγόρευση της κυκλοφορίας, τους στρατιωτικούς νόμους, τις καταστάσεις πολιορκίας...

Η εταιρεία των σιδηροδρόμων αγόρασε μετά από αυτά τα συνταρακτικά γεγονότα μια δισκογραφική εταιρεία που ονόμασε Musical Trains Delirius Company, πήρε κι ένα συγκρότημα χωρίς παρελθόν, τους έντυσε με στολές της υπηρεσίας και ένα ανάλογο όνομα, Control Tickets Band, κι ετοιμάστηκε για μια τουρνέ στη Χώρα, στις Ευρώπες και τις Αμερικές...

Μπορείτε να φανταστείτε πώς ένιωσε ο συνθέτης μέσα απ' όλη αυτή την κωμικοτραγική εξέλιξη της μουσικής του; Μπορείτε να νιώσετε την πίκρα του, την απογοήτευση, το σοκ και τη χαρά, την έκπληξη και το γέλιο που έριξε στο τέλος;

«Δεν έχασα το κουράγιο μου, βρήκα ξανά δυνάμεις, τελείωσα το βιβλίο που έγραφα, έπιασα το σπίτι που ήθελα, εκμηδένισα την απόσταση της αισθηματικής μου ζωής, έγραψα καινούργια τραγούδια κι ετοιμάστηκα για την αντεπίθεση. Βρήκα ξανά την αισιοδοξία μου και το χιούμορ μου, ετοιμάσα μια νέα κασέτα κι αυτή τη φορά θα την ξεχνούσα σε κάποια διαδρομή των λεωφορείων, όσο για τις επόμενες, σε κάποιο δρομολόγιο των πλοίων που πάνε στα νησιά, σε κάποια πτήση των αεροπορικών γραμμών, σε κάποια...

Ποιος ξέρει κάποτε θα εμφανιζόμουν και γω ο ίδιος, θα βγαίνα σαν μάγος απ' το μπαούλο μου (όχι πια κασέτες και αντίγραφα!) και θα τους άλλαζα τα φώτα ή μάλλον θα τους άλλαζα τη μουσική, ο καιρός θα το 'δειχνε. Προς το παρόν διασκέδαζα με το γενικό καρναβάλι που σάρωνε θεσμούς, προγράμματα, ζωές, κοινοτυπίες, σαβουάρ βιβρ, ετικέτες και αξιώματα, απολυτότητες και μεγάλα λόγια. Όλα είχαν πάρει μια γοητευτική τροπή κι είχα κλείσει την καλύτερη θέση, το καλύτερο θεωρείο για ν' απολαύσω το θέαμα, πληρώνοντας με το ακριβότερο εισιτήριο, την τέχνη μου και τον έρωτά μου για ζωή...

Το κείμενο να γράψω;

Κι εκεί που είμαι με το μηχανάκι κάπου στη Χαριλάου φορτωμένος με αφίσες, ψάχνοντας με τι ν' απασχολήσω το μυαλό μου, να σου μπροστά μου ένα λεωφορείο με την εξής διαφήμιση στο πίσω μέρος του:

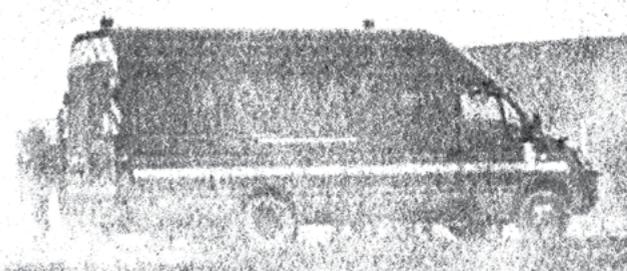
Όπα, λέω, να μία ωραία ιδέα για κείμενο για το Σορολόγι! Αν υποθέσουμε ότι η τύπισσα που παρασημοφορείται είναι κάτι σε μπατσίνα/στρατιωτικό/στέλεχος των ενόπλων δυνάμεων, τότε να μία ωραία πάσα για να μιλήσουμε για το πώς η εξουσία χρησιμοποιεί τέτοια υποσυνείδητα μηνύματα σε διαφημίσεις για να μας ενσταλάξει την ιδέα πως οι αστυνομικοί, τ' αφεντικά κι όλοι οι παρατρεχάμενοί τους είναι κανονικοί άνθρωποι που χαμογελάνε, αισθάνονται, καίρονται κλπ. όπως όλοι οι υπόλοιποι, ενώ στην πραγματικότητα είναι κοινωνικές σχέσεις: δηλαδή νόμοι, ρόλοι, δικαιώματα νομής/ιδιοκτησίας κι άλλα τέτοια.

Στη συνέχεια, όμως, το μάτι μου εστίασε στο σύνθημα «αμφισβήτησε τα έμφυλα στερεότυπα» και λέω, ώπα (ξανά), αυτό είναι ένα δικό μας σύνθημα, πώς γίνεται να το χρησιμοποιεί η εξουσία; Και συνειδητοποίησα ότι το κείμενο θα έπρεπε να στοχεύει εκεί, δηλαδή στον τρόπο με τον οποίο αυτή η διαφημιστική καμπάνια νοηματοδοτεί την αμφισβήτηση των έμφυλων στερεοτύπων. Ούτε λίγο-ούτε πολύ, το μήνυμα που στέλνει όσον αφορά το ξεπέραςμα τέτοιων διαχωρισμών και την επίτευξη μιας υποτιθέμενης «ισότητας», είναι ότι ο γυναικείος πληθυσμός θα έπρεπε να εκπροσωπείται επί ίσοις όροις με τον ανδρικό στη στελέκωση των λεγόμενων «αντρικών επαγγελμάτων» (βλέπε αστυνομικοί, πυροσβέστες κλπ.) και να μην περιορίζεται σ' αυτά που υποτίθεται ότι «ταιριάζουν» στη «γυναικεία φύση», βλέπε νοσοκόμες, baby-sitters κλπ. Είναι αλήθεια, φυσικά, πως ένα από τα κεντρικά

για τον S.,
τους συντρόφους και τις
συντρόφισσες στην γαλλία,
για τα κακά παιδιά
αυτού του κόσμου.

**ΟΛΟΣ Ο ΚΟΣΜΟΣ
ΜΙΣΕΙ
ΤΗΝ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ**

***ΤΟΥΤ ΛΕ ΜΟΝΔΕ
ΔΕΤΕ ΣΤΕΛΑΡΟΛΚΕ!**

στοιχεία του καπιταλισμού είναι η διαδικασία του αυστηρού διαχωρισμού της «παραγωγικής» εργασίας που δημιουργεί αξία και αμείβεται με χρήματα, και μιας «αναπαραγωγικής» εργασίας που δεν αναγνωρίζεται ως τέτοια και περιλαμβάνει ένα σύνολο δραστηριοτήτων που απαιτούνται προκειμένου η «παραγωγική» εργασία να καταστεί δυνατή: κι εννοούμε εδώ τις οικιακές εργασίες (συμμάζεμα, μαγείρεμα κλπ.), τη σεξουαλική ικανοποίηση του εξαντλημένου κουβαλητή του σπιτιού, το πλύσιμο των ρούχων του, την τροφοδότηση του κενού του με καλά υπολογισμένες δόσεις συναισθήματος κλπ. Ισχύει, επίσης, ότι κατ' αυτόν τον τρόπο δημιουργούνται κι αποδίδονται συγκεκριμένες ιδιότητες τόσο στο «παραγωγικό» εργατικό δυναμικό (ενεργητικότητα, σφρίγος, δύναμη, αποφασιστικότητα), όσο και στο «μη-παραγωγικό» (τρυφερότητα, φροντίδα, στοργή), ιδιότητες που τελικά φυσικοποιούνται και θεωρούνται ουσιώδη χαρακτηριστικά των ατόμων με συγκεκριμένη σωματική ανατομία. Αυτός ο διαχωρισμός, σύμφωνα με τους σχεδιαστές της συγκεκριμένης διαφημιστικής καμπάνιας, μπορεί να ξεπεραστεί με την εισαγωγή όλο και περισσότερων γυναικών στα λεγόμενα «ανδροκρατούμενα» επαγγέλματα που χαρακτηρίζονται και από ένα αυξανόμενο ποσοστό χρήσης βίας, φυσικής και ψυχολογικής επιβολής σε άλλους κλπ. Λες και το να επεκτείνεις τέτοιες σχέσεις εξουσίας κι εκμετάλλευσης μπορεί να επιφέρει

την οποιαδήποτε αλλαγή σε μια ζωή που με τη βία αναγκάζεται ν' αποδέχεται τη λογική του στρατώνα ή του εργοστασίου μέσα στη σφαίρα του σπιτιού και της οικογένειας -αυτής της διαχωρισμένης σφαίρας που έχει εξιδανικευτεί ως το καταφύγιο του καθημερινού μόχθου, ως το επιστέγασμα της οικειότητας, ενώ για πολλά άτομα δεν αποτελεί παρά μία οικεία κόλαση. Λες κι ένα αίτημα για κανονισμούς ποσοστώσης ή ίσες ευκαιρίες καριέρας στα στρατιωτικά επαγγέλματα, πρόκειται να αμφισβητήσει υπό οποιονδήποτε τρόπο το άθλιο αστικό όραμα ενός «συνδυασμού καριέρας και οικογένειας» που διατηρεί τη δομή του έμφυλου καταμερισμού. Λες και η «ισότητα» που μας προτείνει αυτή η κοινωνία που είναι οργανωμένη με βάση το κέρδος και την εκμετάλλευση, θα μπορούσε ποτέ ν' αντικαταστήσει τις σχέσεις κοινότητας που δημιουργούν οι ίδιοι οι αγωνιζόμενοι με τους αγώνες τους.

Κι ενώ νόμιζα ότι επιτέλους είχα καταλήξει στη θεματική του κειμένου που θα έγραφα, συνειδητοποίησα ότι με την πρώτη, αρχική ματιά που είχα ρίξει στη διαφήμιση, η προσοχή μου δεν είχε πέσει τόσο στη στολή που φορούσε η τύπισσα (η αλήθεια είναι πως άργησα να καταλάβω ότι μιλάμε για μπατσίνια/στρατιωτικό), αλλά στην πράξη της *παρασημοφόρησης* από μία ανώτερή της. Οπότε εκείνη τη στιγμή είπα ένα τρίτο όπα, κι αναρωτήθηκα μήπως η καλύτερη ιδέα για το κείμενο θα ήταν αυτό ν' ανα-

φέρεται στο ιδεολόγημα της αυτοπραγμάτωσης που συλλαμβάνεται αποκλειστικά και μόνο με όρους επαγγελματικής και οικονομικής καταξίωσης, κοινωνικής αναγνώρισης. Θέλω να πω πως το μήνυμα περί «αμφισβήτησης των έμφυλων στερεοτύπων» θα μπορούσε κάλλιστα να σταλεί και με την εικόνα μιας μπατσίνιας επί το έργο (πυροβολώντας έναν ανήλικο Ρομά, για παράδειγμα!), αλλά μάλλον αυτό δεν αρκεί: πρέπει κι αυτή να παρασημοφορείται, να θεωρείται ότι όχι μόνο κατάφερε να *κατακτήσει* μία συγκεκριμένη θέση στον εργασιακό στίβο, αλλά ότι *διέπρεψε* σ' αυτήν. Μιλάμε, δηλαδή, γι' αυτό το βλέμμα (πάνω μας, μα και μέσα μας) που μετράει τη ζωή με όρους επιτυχίας κι ανέλιξης, επικυρώνει την κάθε ύπαρξη σύμφωνα με την αμειβόμενη θέση εργασίας της και εν τέλει ταιριάζει λιγότερο σε ανθρώπινες υπάρξεις και περισσότερο σε ζόμπι της εμπορευματικής παραγωγής που δεν μπορούν πλέον να δουν τη ζωή έξω απ' το πολυαγαπημένο τους μαγγανοπήγαδο, που για κάρη του αυτοεξοντώνονται καθημερινά. Μάλιστα σήμερα δεν είναι καν αρκετό να κατακτήσεις μία προκαθορισμένη θέση σ' αυτό ανταγωνιστικό παιχνίδι -η αναγνώριση κατανέμεται με βάση την *επίδοση*. Η κοινωνική καταξίωση δεν αποτελεί μα επίτευγμα ζωής, μα μια υπόθεση που εκτυλίσσεται μέρα με τη μέρα. Ο *αγώνας θέσης* έχει *μετατραπεί σε αγώνα επίδοσης*. Κι αυτή η λογική δεν περιορίζεται καν στο καθημερινό 8-ωρο,

μα επεκτείνεται παντού, οργανώνουμε την ίδια μας τη ζωή σύμφωνα με τις αρχές του management για ν' αρρωσταίνουμε στο τέλος σωματικά και ψυχικά. Απ' τη στιγμή που σηκωνόμαστε το πρωί, κάθε δραστηριότητά μεταμορφώνεται σε μία πράξη παρόμοια με την εργασία -ακόμα κι αυτές του «ελεύθερου χρόνου»: κάνεις τζόκινγκ κι έχεις αντικαταστήσει το ρολόι της κάρτας εργασίας με το χρονόμετρο • επισκέπτεσαι μία ξένη χώρα και «γράφεις» χιλιόμετρα λες και πρέπει να συναγωνιστείς τους εργάτες δρόμου • οι σεξουαλικές σου επαφές προσαρμόζονται στα στάνταρ της σεξολογίας • νοιάζεσαι για κάποιον δικό σου; Συμβουλέψου κάποιον ειδικό ώστε να επεξεργάζεσαι με τον «ορθότερο» τρόπο τις σχέσεις σου • Φροντίζεις παιδιά; Πρέπει οπωσδήποτε να καταφύγεις σε «μαθήματα ανατροφής» κ.ο.κ. Πλέον το να συνηθίζουμε όλο και περισσότερο να λέμε πως «δουλεύουμε» πάνω στα συναισθήματα, τις αντιφάσεις, τις επιθυμίες μας κλπ., έχει καταντήσει την «εργασία» (λεξιλογικά) να μην αντιπροσωπεύει πλέον μία συγκεκριμένη καπιταλιστική μορφή δραστηριότητας, μα να έχει γίνει συνώνυμη οποιασδήποτε σκόπιμης ανθρώπινης προσπάθειας.

Όλα τα παραπάνω, που λέτε, σκεφτόμουν ενώ οδηγούσα πίσω από το λεωφορείο, τελικά αυτό έστριψε, εγώ συνέχισα τον δρόμο μου κι ακόμα δεν κατέληξα σε ποιο κείμενο θέλω να γράψω.

Οι ιστορίες που ακολουθούν δημοσιεύτηκαν αρχικά στο blog tokoralli.wordpress.com. Ίσως να φταίει που γνωρίζουμε τα παιδιά που το διαχειρίζονται, ίσως πάλι να φταίει που μισούμε τον στρατό (κι ας μην έχουμε πάει), αλλά δεν μπορούσαμε να φανταστούμε αυτό το τεύχος χωρίς να τις συμπεριλαμβάνει. Αποφασίσαμε, λοιπόν, ν'

αναδημοσιεύσουμε εκτενή αποσπάσματα αφήνοντας, δυστυχώς, αρκετό πράμα απ' έξω λόγω περιορισμένου χώρου, οπότε και σας προτρέπουμε να επισκεφθείτε το blog και να τα διαβάσετε στην ολότητά τους εκεί. Με μια ιδιαίτερη αφιέρωση από μεριάς μας: σε όσους αρνήθηκαν την παραλλαγή, σε όσους πούλησαν τρέλα στη μαμά πατρίδα.

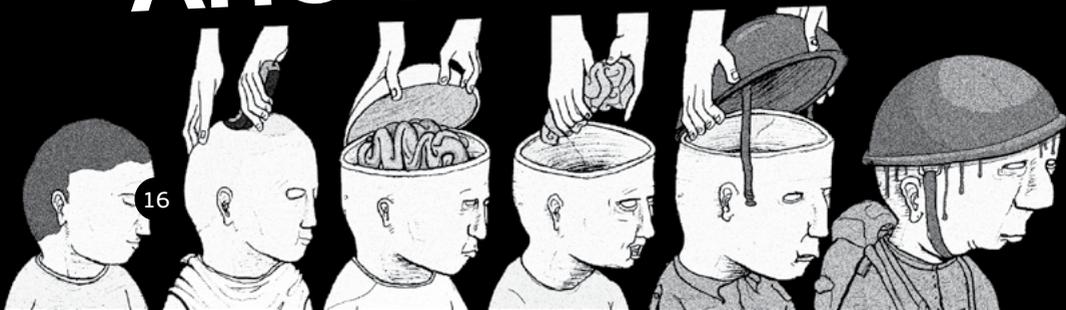
Ο ελληνικός στρατός είναι ένας μηχανισμός πειθάρχησης. Μία εκπαίδευση στον εθνικισμό, την υπακοή, την ετεροκανονικότητα. Τζάμπα εργατικό δυναμικό για έκτακτες βρομοδουλειές. Στην καλύτερη χάσιμο χρόνου και στη χειρότερη τραμπουκισμοί, καψόνια και ατυχήματα.

Είναι θλιβερό πως η αποφυγή της θητείας συνοδεύεται από κοινωνική αποδοκιμασία, μύθους και ντροπή, σε πολλούς κοινωνικούς κύκλους. Αυτές οι ιστορίες θέλουν να είναι μια μικρή συμβολή στη γενίκευση της άρνησης. Στην περήφανη και ανοιχτή θέση ενάντια στον στρατό. Αλλά και ένα ελαφρύ ανάγνωση για να ξεπεραστεί το άγχος που συνοδεύει την υποχρεωτική στράτευση και την αποφυγή της.

Αν αυτοί που δεν πάνε στρατό λέγονται ανυπόταχοι, τότε αυτοί που πάνε πώς λέγονται;

Ευτυχώς δεν χρειάζεται να βαρέσουμε προσοχή για να συμμετέχουμε στο πατροπαράδοτο έθιμο της αφήγησης *Ιστοριών από τον Στρατό™*. Η απαλλαγή με 15 ψυχολογικό μέσω στρατοπέδου μας φέρνει αρκετά κοντά στην εμπειρία, συμπυκνωμένη σε περίπου 10 ώρες! Μέσα σε αυτές τις ώρες θα ακούσουμε παράλογες εντολές από ανώτερους, θα φάμε φαγητό στρατού, θα βαρεθούμε και θα πιάσουμε κουβέντα με την τρελοσειρά μας.

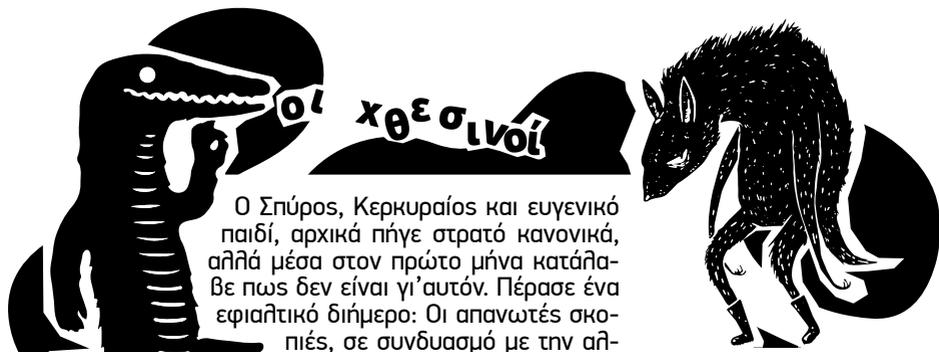
ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΑΠΟ ΤΟΝ ΣΤΡΑΤΟ

Αν πρέπει να διαλέξουμε μία κατάσταση για να περιγράψει τη διαμονή στο στρατόπεδο, χωρίς αμφιβολία είναι η αναμονή: Αναμονή στην πρωινή κίνηση για να φτάσουμε στο στρατόπεδο, μπροστά στην πύλη, για το λεωφορείο που θα μας πάει μέσα στο στρατόπεδο, για τα πρώτα χαρτιά, στις πολλές ουρές για τα διαφορετικά γραφεία, για το μεσημεριανό φαγητό, για τον φαντάρο ψυχολόγο, για να έρθει η επιτροπή απαλλαγών στο στρατόπεδο, για να μας εξετάσει, για τα τελευταία χαρτιά, για να μας δώσουν πίσω ταυτότητες και κινητά, για το λεωφορείο που θα μας πάει πίσω στην πύλη. Γενικά αναμονή. Και μπορεί όλα αυτά να ακούγονται χρονοβόρα αλλά αν αφαιρεθεί ο χρόνος αναμονής ολόκληρη η διαδικασία θα τελειώνει σε ένα τέταρτο με είκοσι λεπτά.

Ο Ελληνικός Στρατός καλεί ξεχωριστά αυτούς που παρουσιάζονται για πρώτη φορά από αυτούς που έχουν πάρει ήδη μια αναβολή για λόγους υγείας (ή κοινωνικούς λόγους). Όπως μπορείτε να φανταστείτε, όσοι έχουν πάρει μια ή δυο αναβολές γενικά δεν ψήνονται να πάνε στρατό. Οπότε ουσιαστικά αυτός ο διαχωρισμός ξεχωρίζει τους στρατεύσιμους σε γιωτάδες και φαντάρους. Φυσικά το ομαδάκι των φαντάρων θα έχει πάντα και κάποιους γιωτάδες (όσοι στον γενικό πληθυσμό πάνω κάτω) ενώ και στο ομαδάκι των γιωτάδων βρίσκονται δυο τρεις φαντάρους. Εμάς ήταν δυο στα περίπου 100 άτομα σύνολο. Αυτοί είναι μάλλον όσοι τους είχε τύχει κάποια αναποδιά την πρώτη φορά που ήταν να παρουσιαστούν και το ανέβαλλαν για μερικούς μήνες. Ξεχωρίζουν εύκολα επειδή είναι οι μόνοι που έρχονται με σάκο.

Αυτό δημιουργεί μια εκρηκτική δυναμική. Σε επίπεδο κοινωνίας οι γιωτάδες είμαστε σκορπισμένοι και λίγοι. Στα οικογενειακά τραπέζια, στο σχολείο, στη δουλειά μπορεί να είναι δύσκολο να υπερασπιστούμε τη θέση μας. Οι μόνες κοινωνικές ομάδες που ξέρω να έχουν μεγάλο αριθμό γιωτάδων είναι οι ιεχωβάδες, οι τσιγγάνοι και οι αναρχικοί. Αλλά μέσα στο στρατόπεδο, είναι η πρώτη φορά που είδα τόσους γιωτάδες συγκεντρωμένους. Ενώ στην αρχή ξεκινάμε δειλά-δειλά να σχολιάζουμε τον στρατό και γιατί δεν θέλουμε να υπηρετήσουμε, μέχρι το τέλος της μέρας έχει στηθεί αντιστρατιωτικό γλέντι όπου οι μόνιμοι στρατιωτικοί δυσκολεύονται να υπερασπιστούν τη θητεία μπροστά μας και τα «άντε να τελειώνουμε με τον κωλοστρατό» λέγονται ανοιχτά στη μόρφη αξιωματούχων.

Ο Σπύρος, Κερκυραίος και ευγενικό παιδί, αρχικά πήγε στρατό κανονικά, αλλά μέσα στον πρώτο μήνα κατάλαβε πως δεν είναι γι' αυτόν. Πέρασε ένα εφιαλτικό διήμερο: Οι απανωτές σκοπιές, σε συνδυασμό με την αλλαγή περιβάλλοντος, δεν τον αφήσαν να κοιμηθεί για πάνω από δυο-τρεις ώρες τη φορά. Κακό φαγητό και αγγαρείες, και άλλη μια σκοπιά όπου έτυχε κάτι στον φαντάρου που ήταν να τον απαλλάξει. Ο Σπύρος δεν άφησε την σκοπιά γιατί ήξερε ότι θα τιμωρηθεί αλλά τον είχε πιάσει ένα απίστευτο κόψιμο από τα φαγητά που έτρωγε και το άγχος. Τελικά κατάφερε να κρατηθεί μέχρι να τον απαλλάξουν και έτρεξε στην (βρόμικη) τουαλέτα. Κάνει τη δουλειά του και ανακαλύπτει με φρίκη πως δεν είχε κωλόχαρτο. Τέλος πάντων μετά καταλαβαίνετε την συνέχεια, σύρθηκε με το βρακί μισοανεβαμένο κάτω από το παντελόνι μέχρι να βρει χαρτί και μετά στα ντουζ για ξέπλυμα και ξύρισμα για την πρωινή επιθεώρηση. Το πρωί, με άλλες δύο ώρες ύπνο και ράκος σωματικά και ψυχολογικά, παρουσιάζεται μαζί με τους άλλους φαντάρους. Ο λοχαγός ανακαλύπτει στο σαγόνι του ένα μικρό κομμάτι με τρίχες που ξέφυγαν από το ξύρισμα. Τρώει αναφορά. Βάζει τα δυνατά του να μην αντιδράσει μπροστά στον ανώτερό του και με το που μένει μόνος βαραίει μανιακά μπουνιές στον τοίχο φωνάζοντας μέχρι να ματώσει τελείως το χέρι του. Του δώσαν ένα χρόνο αναβολή για επιθετική αυτοκαταστροφική συμπεριφορά.

ΓΛΕΝΤΖΕΔΕΣ

Ένα από τα πράγματα που παρατηρεί κανείς περνώντας τη διαδικασία της απαλλαγής μέσω στρατοπέδου (σε αντίθεση με το φρουραρχείο), είναι η υπερεκπροσώπηση των ανθρώπων με καταγωγή Ρομά. Ένα 5 με 20 % των γιωτάδων στο στρατόπεδο είναι τσιγγάνοι. Αυτό φαίνεται ακόμα πιο έντονα έξω από την πύλη επειδή έρχονται μαζί με τους φίλους, τις θείες και τους κουνιάδους τους. Μέσα στο στρατόπεδο, από το μεσημεράκι και μετά, συγκρότησαν ένα ευρύτερο παρεάκι γλεντζέδων. Αγόρασαν μπίρες από το κυλικείο (το γνωστό ΚΨΜ), τραγουδούσαν λαϊκά τραγούδια και χόρευαν.

Ο Μάκης, αγρότης από τα Τρίκαλα ήταν από τους πιο μάγκες εκεί μέσα. Μάγκας όπως λέμε πονηρός, όχι αναγκαστικά ματσό. Μικροκομμμένος και ηλιοκαμένος, μιλούσε λίγο και είχε την ωραία προφορά του θεσσαλικού κάμπου. Πέρασε την περισσότερη ώρα μιλώντας στο κινητό του, μισοκρύβοντάς το από τους στρατιωτικούς. Τι; Μα τα κινητά δεν απαγορεύονται; Ναι. Και δεν σας ψάχνουν στην είσοδο; Ναι. Σε κάποια φάση τον ρώτησαν αν μπορεί να στείλω ένα μήνυμα, να πω στι θα αργήσω. «Ναι ρε, εννοείται», μου είπε. Μετά και άλλοι ζήτησαν να χρησιμοποιήσουν το κινητό και μας το έδωσε σε όλους.

Η μόνη φωτογραφία που καταφέραμε να τραβήξουμε στο εσωτερικό του στρατόπεδου

ΟΙ ΕΘΝΙΚΟΙ ΜΥΘΟΙ

συνωμοσιολόγος. Δεν θυμάμαι όλες τις μπούρδες που έλεγε αλλά μου έκανε εντύπωση πως αναπαρήγαγε πραγματικά ολόκληρο το πακέτο εθνοκεντρικών μύθων και συνωμοσιών που είχα ποτέ ακούσει (και είμαι και φαν του είδους): Άγιος Παΐσιος, Εβραϊομασόνιο, ΕΛ, το εμβόλιο αλλοιώνει το ελληνικό DNA, όλα από τους έλληνες τα πήραν, όταν εμείς χτιζαμε παρθενώνας, η ελληνική γλώσσα οξυγωνώνει τον εγκέφαλο, είναι η μόνη εννοιολογική, αριθμοσοφία και άλλα. Έβαζε τους ξενιτεμένους να του λένε σε ποια χώρα είναι και μετά έβρισκε ελληνικές ψευδοετυμολογίες για διάφορες λέξεις της τάδε γλώσσας. Τέλειωνε τις κοτσάνες του πλαγιάζοντας το κεφάλι του, βάζοντας το δάχτυλο στον κρόταφό του και κοιτώντας με ύφος «κατάλαβες τώρα;». Ήταν γενικά μια ενδιαφέρουσα φολκλορική φιγούρα αν και σε κάποια θέματα οι κοτσάνες του ήταν επικίνδυνες. Μας μίλησε για την κρίση των Ιμίων και πως «οι δικοί μας οι ΟΥΚάδες τους είχανε στριμώξει τους τουρκαλάδες» και περιμένανε την εντολή να τους επιθεθούν αλλά η ανθελληνική κυβέρνηση αρνήθηκε να επικυρώσει την επίθεση. Σκέφτηκα πως ευτυχώς τέτοιοι πολεμοχαρείς μαλάκες ξεμένουν στις χαμηλότερες βαθμίδες και η δουλειά τους είναι να συνοδεύουν γιωτάδες αντί να παίρνουν αποφάσεις που μπορεί να κοστίσουν εκατοντάδες ζωές.

Ο ΠΑΠΠΟΥΣ ΜΑΣ ΜΑΖΕΥΕΙ ΓΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ

Ο Ηλίας ήταν σαραντάρης ελληνοαλβανός, με ασπρισμένα μαλλιά. Πολιτογραφήθηκε πέρσι, στα 43 του, μετά από πολλά χρόνια στην Ελλάδα. Αυτό που δεν περίμενε ήταν πως μαζί με την ταυτότητα του ήρθε και σημείωμα κατάταξης. Η υποχρέωση στράτευσης στην Ελλάδα ισχύει μέχρι τα 45 χρόνια. Οι περισσότεροι βαθμοφόροι εκεί μέσα ήταν μικρότεροι του. Τους έλεγε, «καλά ρε, εγώ είμαι παππούς, δεν βλέπετε; Τι με σέρνετε εδώ;». Λιγομίλητος γενικά αλλά στο τέλος της μέρας που είχαμε πάρει όλοι τις αναβολές και τις απαλλαγές μας και περιμέναμε χαρούμενοι τα τελευταία χαρτιά μας διηγήθηκε μια ιστορία που μας έκανε όλους να

γελάσουμε: Την προηγούμενη φορά που ήταν στο στρατόπεδο για την απαλλαγή του, θυμάται να κάθεται μαζί με τους άλλους γιωτάδες σε μία από τις ατέλειωτες αναμονές. Ήταν και ζεστή μέρα, είχαν καθίσει στα χορτάρια με τον ήλιο ντάλα, δεν πολυμιλούσαν και χαζεύαν τριγύρω. Έρχεται άλλο ένα λεωφορείο με υποψήφιους γιωτάδες και ανάμεσα στα αγοράκια που βγαίνουν από αυτό σκάει μύπη και μια κοπέλα, κουκλάρα («μουνάρα» μας είπε ο Ηλίας). Πανέμορφη, με στιλάκι, ψηλά πόδια και ωραίο κώλο μαγνήτισε τα βλέμματα όλων. Προσεγγίμενη, με ξανθό πλατινέ μαλλί και βαμμένο νύχι έκανε κοντράστ με τους ταλαίπωρους ατημέλητους γιωτάδες και φαντάρους. «Κυρία μου», την ρώτησαν, «πώς βρεθήκατε εδώ;». Θα το μαντέψατε, ίσως, η κοπέλα δεν είχε προβεί (ακόμα;) στη νομική αναγνώριση της ταυτότητας φύλου¹. Όταν την φωνάζανε με το όνομα «Παναγιώτης» όλοι μείνανε χάνοι?...

1. Από το 2017 και μετά, νομοθετήθηκε στην Ελλάδα η διόρθωση του καταχωρισμένου φύλου στα επίσημα έγγραφα. Δυστυχώς, αυτή η διόρθωση γίνεται με κάποιους αστερίσκους: αποκλείονται τα παντρεμένα άτομα, οι επιλογές είναι μόνο δύο (άντρας ή γυναίκα, δεν υπάρχει μη δυαδική επιλογή) ενώ για τα ανήλικα άτομα από 15 μέχρι 18 απαιτούνται πρόσθετες προϋποθέσεις: εξέταση από πάνελ γιατρών και επιστημόνων και συμφωνία γονέων (15 με 17 ετών) ή μόνο σύμφωνη γνώμη κηδεμόνων (17 με 18 ετών).

Για τον στρατό, αυτό έχει ως αποτέλεσμα πως μία τρανς κοπέλα δεν θα χρειαστεί να καταταγεί άμα εγγραφεί στα μητρώα θηλέων πριν λάβει το σημείωμα κατάταξής της. Αντίστοιχα, ένα τρανς αγόρι μπορεί να καλεστεί για κατάταξη άμα έχει εγγραφεί στο μητρώο αρρένων. Σε κάθε περίπτωση, ένα τρανς άτομο μπορεί να πάρει και 15 ψυχολογικό, με διάγνωση διαταραχής φύλου, αλλά αυτό προϋποθέτει την κλασική χρονοβόρα και κουραστική διαδικασία της απαλλαγής στράτευσης. Που αν είναι μια φορά δύσκολη για σις άτομα, φανταζόμαστε πως θα είναι πολλαπλάσια δυσκολότερη για τρανς, μέσα στη σεξιστική κόλαση του ελληνικού στρατού.

2. Τελικά, η ιστορία αυτή είναι τρανσφοβική; Σίγουρα, περιέχει μια δόση σεξισμού -μιλάμε για ιστορία μέσα σε στρατόπεδο- αλλά προσωπικά κατάλαβα την αντίδρασή των φαντάρων και γιωτάδων περισσότερο ως «κοίτα να δεις, σ' αυτήν αναθέσαν το αντρικό φύλο όταν γεννήθηκε και τώρα είναι μια κοπέλα κουκλάρα».

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΠΑΛΛΑΓΩΝ

Η επιτροπή απαλλαγών είναι κάτι σαν το ανώτατο συμβούλιο των θεών που θα αποφασίσουν για τη μοίρα σου. Η επιτροπή που θα κρίνει αν δικαιούσαι το τρελόχαρτο. Αυτοί μπροστά στους οποίους θα πρέπει να δώσεις την παράστασή σου (ή να εξηγήσεις την κατάσταση σου). Μία ή δύο τυπικές, κοφτές ερωτήσεις και δυο υπογραφές σε χαρτιά. Προσωπικά δεν πρόλαβα καν να ολοκληρώσω την απάντησή μου: «-Εδώ λέει ότι έχεις διαταραχή πανικού. Δηλαδή φοβάσαι;» «Όχι ακριβώς αλλά δεν...» «-Ευχαριστούμε. Ένα χρόνο»
α ν α β ο λ ή

ΑΦΙΕΡΩΜΕΝΟ
ΣΕ ΟΛΑ ΤΑ ΑΓΟΡΙΑ
ΠΟΥ ΔΕΝ ΘΕΛΟΥΝ
ΝΑ ΓΙΝΟΥΝ ΑΝΤΡΕΣ

για ένα κινηματικό αρχείο στη φάμπρικα υφανέτ

Συνηθίζουμε να λέμε ότι *ένα κίνημα είναι οι σχέσεις που αυτό δημιουργεί*. Αν είναι έτσι, τότε όταν αυτές οι σχέσεις αποτυπώνονται πάνω σε αφίσες, προκηρύξεις, μπροσούρες και περιοδικά, καταφέρνουν και *αχμαλωτίζουν ένα κομμάτι του χρόνου*. Ό,τι αποδρά στη δημόσια σφαίρα, ό,τι κοινωνικοποιείται, αυτόματα καταθέτει έναν γνωσιακό πλούτο προς κινηματική χρήση για τις επόμενες γενιές, για τις σχέσεις που ακόμη δεν δημιουργήθηκαν. Με μία κρίσιμη παράμετρο: *είναι οι σχέσεις αυτές που οφείλουν να επαναφέρουν αυτόν τον πλούτο στο κοινωνικό πεδίο* να τον ανασύρουν από σκονισμένες βιβλιοθήκες, κλειδωμένα μπαούλα και προσωπικά αρχεία παλιών συντρόφων και συντροφισσών που ενστικτωδώς φύλαξαν τα ντοκουμέντα συλλογικών διαδρομών γνωρίζοντας ότι *ακόμα κάτι εκκρεμεί*, ώστε να τον κάνουν προσβάσιμο για όσες αναγνωρίζουν ότι *κίνημα χωρίς μνήμη, είναι κίνημα χωρίς προοπτική*.

Μ' αυτό δεν εννοούμε μία αδιέξοδη ακρίστρωση στο παρελθόν. Ο λόγος που επιστρέφουμε σε αυτό, ο λόγος που επιμένουμε σε μία συστηματική αποδελτίωση, ταξινόμηση, αρχειοθέτηση κι έρευνα του κινηματικού παρελθόντος, είναι η αξιοποίησή του για τους αγώνες του αύριο· είναι η αναγνώριση λαθών, αποτυχιών και ορίων του χτες ώστε να μην επαναληφθούν την επόμενη μέρα. Ταυτόχρονα, είναι και η αναγνώριση ότι *ποτέ δεν ξεκινάμε από το μηδέν*. Διατηρώντας την ικανότητά μας για νέες επανεκκινήσεις και την εφόρμηση από νέες αφετηρίες, αναγνωρίζουμε και την παρακαταθήκη και τα εφόδια που μας δίνονται από περασμένα εγχειρήματα. Είναι ο λόγος και οι πράξεις τους που περιμένουν ν' ανιχνευθούν από εμάς, κι ενδεχομένως να χρησιμοποιηθούν με δημιουργικό τρόπο, επεκτείνοντας τα σκεπτικά τους. Γι' αυτό και μιλάμε για μία διαδικασία συνεχόμενη, αφού κάθε στιγμή καλούμαστε να έχουμε τα μάτια και τ' αυτιά μας ανοιχτά ώστε να εμπλουτίζουμε αυτό το αρχειακό υλικό με ό,τι παράγει το κίνημα σήμερα.

Το σημαντικότερο, όμως, στοιχείο σ' όλη αυτήν την προσπάθεια, δεν είναι τα ράφια και τα ντοσιέ που θα γεμίσουν. Είναι *οι σχέσεις που θ' αναλάβουν να δώσουν ζωή σ' όλα αυτά*, συστήνοντας διαδικασίες αυτομόρφωσης, αντι-έρευνας, μεταφοράς εμπειριών μέσω συζητήσεων και συνεντεύξεων, δημιουργώντας, έτσι, μία *δημόσια σφαίρα κινηματικής μνήμης και καταγραφής* που θα καταφέρει να συμπεριλάβει και να φέρει κοντά οποιονδήποτε αναγνωρίζει κι έχει ανάγκη τις δυνατότητες μίας τέτοιας δο-

μής. Μίας δομής που δεν θα μπορούσε παρά να στεγαστεί, να στηριχθεί και να στηρίξει, με τη σειρά της, έναν κινηματικό χώρο -εκεί αναπνέουν, θερμαίνονται και γίνονται ανταγωνιστικά τέτοια εγχειρήματα. Στην προκειμένη, οι πορείες κι επιλογές μας διασταυρώθηκαν και συνεχίζουν να εδαφικοποιούνται στον κατειλημένο χώρο της Φάμπρικα Υφανέτ.

Αντί επιλόγου: κατά την περίοδο της σταλινικής τρομοκρατίας στην Ε.Σ. Σ.Δ., ένας από τους πρώτους στόχους τους καθεστώτος αποτέλεσε το Ινστιτούτο Μαρξ-Ενγκελς, οι συντελεστές του οποίου είχαν βαλθεί να συγκεντρώσουν, να παρουσιάσουν και να σχολιάσουν κριτικά ολόκληρο το (δημοσιευμένο κι αδημοσίευστο) έργο των δύο Γερμανών διανοουμένων. Το γεγονός ότι ένα τέτοιο εγχείρημα αποτελούνταν από μία διεθνή ομάδα επιστημόνων, καθώς και το ότι παρήγαγε πολιτικά αποτελέσματα που ξέφευγαν από μία απλή εκδοτική προσπάθεια και τα όρια της διανοουμενίστικης θεωρίας, συνιστούσε απειλή για τη σοβιετική ορθοδοξία και τον τρόπο με τον οποίο αυτή «τσιμε-

ντάριζε» το καθεστώς του «υπαρκτού σοσιαλισμού». Οι περισσότεροι συντελεστές του ινστιτούτου εξοντώθηκαν κατά την περίοδο του '30 -εκτελέστηκαν ή «εξαφανίστηκαν» μυστηριωδώς· το έργο που είχαν ξεκινήσει έμεινε ατελές. Ο ίδιος ο Στάλιν ήταν ο πρώτος που εξαπέλυσε την επίθεση εναντίον του ινστιτούτου, όταν το φθινόπωρο του 1930 σε άρθρο του, έκανε λόγο για «*αρουραϊούς των αρχείων*».

Μας χωρίζει μία χρονική αλλά και θεωρητική άβυσσος από τα έργα και τις απόψεις των ανθρώπων εκείνων. Παρ' όλα αυτά, αναγνωρίζουμε σ' αυτόν τον υποτιμητικό χαρακτηρισμό που εξαπέλυσε η εξουσία εναντίον τους, την επίμονη θέληση όσων έχουν βαλθεί να ψάχνουν μες στα σκοτάδια για να φέρουν στο φως ό,τι θάφτηκε και ξεχάστηκε, ώστε αυτό να γίνει κοινό κτήμα. Δεσμευόμαστε να συνεχίσουμε το ροκάνισμα της ιστορίας...

ΓΙΑ ΔΙΑΛΥΣΟΥΜΕ
ΕΠΙΤΕΛΟΥΣ
ΤΗ ΜΙΣΕΡΙΑ